SUOMEN ASIANAJAJALIITTO
FINLANDS ADVOKATFÖRBUND

Eduskunnan lakivaliokunnalle

Dnro K2024-20

25.9.2024

lav@eduskunta.fi

Lausuntopyyntönne: LaV 62/2024, lakivaliokunnan kuuleminen 19.9.2024
VIITE: LAV 62/2024, KOHTA 9: HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE ETÄYHTEYKSIEN KÄYTÖN EDISTÄMISTÄ OIKEUDENKÄYNNEISSÄ YLEISISSÄ TUOMIOISTUIMISSA KOSKEVAKSI LAINSÄÄDÄNNÖKSI

Vastaamme Suomen Asianajajaliiton puolesta eduskunnan lakivaliokunnan kokouksessa 19.9.2024 (LaV 62/2024) esitettyihin edustajien kysymyksiin, joihin vastaukset pyydettiin kirjallisina.

Suomen Asianajajaliitto vastaa kohteliaimmin seuraavaa:

(1) Mikä on näkemyksenne siitä, olisiko lakiehdotuksen sanamuotoa (esimerkiksi OK 2:15.2) tarvetta muuttaa siten, että lautamieskokoonpanot suljettaisiin sen ulkopuolelle?

Suomen Asianajajaliitto katsoo, että tuomioistuinten jäsenten etäosallistumista ei tulisi sallia lautamieskokoonpanoissa ja siten etäosallistumisen ei tulisi olla sallittua muille kuin kokoonpanon virkasuhteisille jäsenille. Tuomioistuimen lautamieskokoonpanon tulisi aina osallistua suulliseen käsittelyyn samassa paikassa. Tämän tulisi ilmetä selkeästi oikeudenkäymiskaaren säännöksistä.

Tämän vuoksi Suomen Asianajajaliitto ehdottaa, että ehdotettua OK 2:15.2:ia muutettaisiin seuraavasti (ehdotettu muutos **lihavoituna**):

- OK 2:15.2: ”Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, tuomioistuimen puheenjohtaja voi sallia tuomioistuimen muun **virkasuhteisen** jäsenen osallistuvan suulliseen käsittelyyn käyttäen teknistä tiedonvälitystapaa, jossa käsittelyyn osallistuvilla on puhe- ja näköyhteys keskenään (etäyhteys), jos siihen on aihetta ja jos puheenjohtaja harkitsee tämän soveliaaksi.”

Symmetrisyyden vuoksi ja sekaannusten välttämiseksi vastaava muutos tulisi tehdä myös ehdotettuun OK 2:16.1:iin (ehdotettu muutos **lihavoituna**):

- OK 2:16.1: ”Sen estämättä, mitä 15 §:n 1 momentissa säädetään, rikos- ja riita-asian suullinen valmistelu voidaan toimittaa niin, että puheenjohtaja ja tuomioistuimen muu **virkasuhteinen** ratkaisukokoonpano sekä asianosaiset osallistuvat siihen etäyhteydellä, jos tuomioistuin harkitsee tämän soveliaaksi (etäoikeudenkäynti).”

PL 194, FI-00101 Helsinki
PB 194, FI-00101 Helsingfors
Mikonkatu 25, FI-00100 Helsinki
Mikaelsgatan 25, FI-00100 Helsingfors
puh. +358 (0)9 6866 120
info@asianajajaliitto.fi
info@advokatforbundet.fi
asianajajaliitto.fi
advokatforbundet.fi

(2) <u>Millaisena oikeusturvariskinä näette etäosallistumista varten lähetettävät linkit ja niiden jakamisen? Mahdollistavatko ne esimerkiksi kuultavien painostamisen?</u>

Suomen Asianajajaliitto katsoo, että etäosallistumiseen tarvittavien linkkien lähettäminen asianosaisille, heidän avustajilleen ja todistajille ei muodosta erityistä oikeusturvariskiä. Etäosallistuminen ei poista tai vähennä mahdollisuutta kuultavien painostukseen, mutta ei myöskään erityisesti lisää sitä.

Tuomioistuimet lähettävät etäosallistumista varten tarvittavat linkit ja voivat myös samassa yhteydessä ohjeistaa vastaanottajia, että linkit ovat henkilökohtaiset ja että niitä ei tule jakaa eteenpäin. Lisäksi tuomioistuin voi ja sen tuleekin kontrolloida istunnon aluksi ja tarvittaessa sen aikana, ketkä linkkien vastaanottajista ovat paikalla ja osallistuvat etäyhteyden avulla, sekä tarvittaessa estää mahdollisten muiden linkkiä käyttämään pyrkivien henkilöiden osallistuminen siinä tapauksessa, että linkkiä olisi kiellon vastaisesti jaettu eteenpäin.

Yleisöjulkisuuden osalta Suomen Asianajajaliitto ei pidä tarpeellisena linkkien jakamista yleisölle siten kuin hallituksen esityksessä (HE 63/2024 vp s. 39) on arvioitu voitavan menetellä. Suomen Asianajajaliitto katsoo, että yleisöjulkisuus tulee toteuttaa siten, että mahdollinen yleisö tulee seuraamaan etäoikeudenkäyntiä erilliseen sille varattuun tilaan tuomioistuimessa. Vain tällä tavoin voidaan riittävällä tavalla varmistua siitä, että kukaan yleisön jäsen ei esimerkiksi taltioi oikeudenkäyntiä lainvastaisesti ja ryhdy sen jälkeen vielä levittämään tai saattamaan tallennetta julkisesti saataville. Mikäli linkkejä jaettaisiin yleisölle, tuomioistuimella ei olisi mahdollisuutta kontrolloida oikeudenkäynnin mahdollista kiellettyä taltiointia.

Helsingissä 25. päivänä syyskuuta 2024

SUOMEN ASIANAJAJALIITTO

Niko Jakobsson
Pääsihteeri

LAATI

Asianajaja Kristiina Liljedahl, Helsinki

Suomen Asianajajaliiton lausunnot valmistellaan oikeudellisissa asiantuntijaryhmissä, joiden toiminnassa on mukana noin 120 asianajajaa. Tämä lausunto on valmisteltu rikos-siviiliprosessioikeuden asiantuntijaryhmissä.